

AutoBranchen Danmark

RAPPORT

Trivselsundersøgelse 2021

Autouddannelserne og fremtidens arbejdsmarked

Resumé

Autobranchens uddannelser er i vækst, og i disse år fylder kvinderne mere på uddannelserne end nogensinde før. Det er positivt, fordi diversitet på alle områder er med til at styrke væksten i erhvervet, men også fordi branchen har brug for at kunne rekruttere mere arbejdskraft i fremtiden.

Fremskrivninger peger på, at fremtiden vil bringe mangel på faglært arbejdskraft, og derfor er det afgørende, at uddannelser og virksomheder formår at tiltrække flere unge, end de hidtil har været i stand til. Vigtige forudsætninger for dette er, at de unge modtager tilstrækkelig vejledning om uddannelserne, at virksomhederne gør sig synlige overfor de unge, og at der gøres en tilstrækkelig indsats for, at de unge kan trives både på skolerne og i deres praktikvirksomheder.

Det er omdrejningspunktet for AutoBranchen Danmarks årlige undersøgelse af trivsel blandt elever på 15 af de erhvervsskoler i landet, som tilbyder autouddannelser.

Undersøgelsen viser, at skolerne overordnet set har formået at skabe et miljø med en høj grad af trivsel blandt eleverne. Det gælder også for det stigende antal kvindelige elever, der dog møder en række særlige udfordringer på skolerne.

En mindre del af de kvindelige elever oplever forskelsbehandling og ligefrem chikane på baggrund af deres køn.

Samtidig peger undersøgelsen på, at vejledningsindsatsen både før valg af uddannelse og i løbet af uddannelsen med fordel kan opprioriteres.

Hvor trivslen på skolerne generelt er høj, møder de kvindelige elever i højere grad udfordringer, når de skal i praktik i virksomhederne. Selvom branchen står overfor at komme til at mangle arbejdskraft, er det markant sværere for kvindelige elever at finde en praktikplads. Samtidig angiver omkring halvdelen af de adspurgte kvinder, at de har oplevet en grad af seksuel chikane i deres virksomhed.

Anbefalinger

På baggrund af trivselsundersøgelsen har AutoBranchen Danmark udarbejdet tre hovedanbefalinger med en række under-anbefalinger til henholdsvis erhvervsskolerne, virksomhederne og undervisningsministeren, som samlet set vil bidrage til at styrke den samlede trivsel på uddannelserne.

Samtidig skal anbefalingerne sikre, at de kvindelige elever, som der bliver brug for i fremtiden, ikke falder fra uddannelsen eller bliver afskrækket fra at fortsætte en karriere i autobranchen.

Siden sidste års undersøgelse har trepartsforhandlingerne ført til, at erhvervsskolerne i højere grad end tidligere skal stå for at hjælpe eleverne med praktikpladser. Branchen bør støtte op og sørge for, at ingen elever skal mangle praktikplads og måske blive tvunget til at forlade uddannelsen.

Indholdsfortegnelse

Resumé	2
Anbefalinger.....	2
Indledning	4
En uddannelse i vækst.....	5
Kvinderne fylder mere	5
Vejen ind i en autouddannelse	6
Her er eleverne	6
Det vigtige valg	7
Vejledning savnes.....	8
Trivsel på skolerne.....	9
Eleverne trives	9
Få vil falde fra	10
Hver femte ser forskelsbehandling	11
Fordomme om køn findes stadig.....	13
Seksuel chikane.....	14
Jagten på praktik.....	15
Trivsel i praktikvirksomheden	16
Mange oplever chikane.....	17
Uenighed om forskelsbehandling	18
En karriere i autobranchen	19
Konklusioner	21
Anbefalinger.....	23
Gør vejen ind i autobranchen bredere.....	23
Skolerne	23
Virksomhederne.....	23
Ministeren	25
Om AutoBranchen Danmarks trivselsundersøgelser	26
Deltagende skoler	26

Indledning

Danmark står, ifølge Dansk Arbejdsgiverforening og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd til at mangle 60.000 til 70.000 faglærte allerede i 2025. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd forudsiger endda i en længere fremskrivning fra marts 2021, at vi mangler 99.000 faglærte i 2030, mens der vil være overskud af ufaglærte og akademikere.

Autobranchen er en af de brancher, hvor manglen forventes at opstå. Kort før Danmark oplevede sin første store nedlukning som følge af coronavirus, havde branchen en mærkbar lav ledighed på automekanikere, og situationen var den samme på både karrosseriteknikere og autolakerere.

Samtidig bliver årgangene nu gradvist mindre, og ifølge Danmarks Statistik vil der i 2030 være 20.000 færre unge mellem 16 og 19 år, end der var i 2020.

Det er med andre ord blevet sværere at rekruttere. Tidligere kom eleverne nærmest af sig selv. Nu skal der arbejdes for at finde dem. Set i det lys burde det blive lettere for elever på erhvervsuddannelserne at finde de praktikpladser, der er helt centrale for deres faglige udvikling.

Autobranchen er et traditionelt "mandefag" med en kønsfordeling på 90/10. Størsteparten af de 10 procent kvinder er i dag ansat i administrationen.

Vi ved fra undersøgelser, at en bedre kønsdiversitet - en mere ligelig sammensætning af kønnene på arbejdspladserne - skaber bedre resultater. Rapporten "*Women matter*", som konsulenthuset McKinsey udgav i 2017, viser, at det betaler sig at skabe en bedre balance. Kvinder og mænd har forskellige perspektiver. Når de blandes, fører det til nytænkning og kreativitet, der igen giver arbejdsglæde og bedre økonomiske resultater. Andre rapporter, eksempelvis "*Mangfoldig ledelse giver bedre indtjening*" af ISS og Proacteur, giver samme billede og forskning viser, at grupper, hvor der som minimum er 30 procent af hvert køn, er i stand til at skabe en bedre bundlinje end mere ensartede grupper. Sandsynligvis fordi man udfordrer og supplerer hinanden bedre og får skabt et rum, hvor der bliver plads til at se på muligheder og problemer ud fra forskellige vinkler. Forskerne peger på, at man kan hente disse fordele i alle lag af en virksomhed.

Fra andre undersøgelser, eksempelvis Institut for Menneskerettigheders undersøgelse "*Minoritetskøn på erhvervsuddannelserne*", ved vi, at en markant overrepræsentation af ét køn på en uddannelse kan gøre det sværere for øvrige køn at trives. Risikoen for frafald øges, det kan blive sværere at komme i praktik og dermed skabes en potentiel ond cirkel, hvor rekrutteringsgrundlaget gradvist snævres ind til ulempe for både virksomhederne og den enkelte elev.

Når der kommer til at mangle arbejdskraft i fremtiden, bør der med andre ord gøres noget ekstra for at rekruttere flere og mere diverse profiler ind i branchen. Både fordi der er brug for flere hænder og for at skabe bedre resultater og arbejdsmiljøer.

Undersøgelsen er denne gang udvidet til også at omfatte de unge mænd på autouddannelserne med det formål at undersøge, om mænd og kvinder har samme opfattelse af trivslen og af fremtiden i autobranchen.

Med denne rapport giver AutoBranchen Danmark trivselsundersøgelsen videre til bilforhandlerne/værkstederne, det øvrige erhvervsliv og skolerne.

En uddannelse i vækst

4.767 unge tager en uddannelse inden for autobranchen (ifølge seneste opgørelse pr 30/9 2020).

I alt er 143 flere unge end året før i gang med en håndværksmæssig uddannelse inden for autobranchen. Tallet dækker særligt over en stigning inden for personvognsmekaniker.

Kvinderne fylder mere

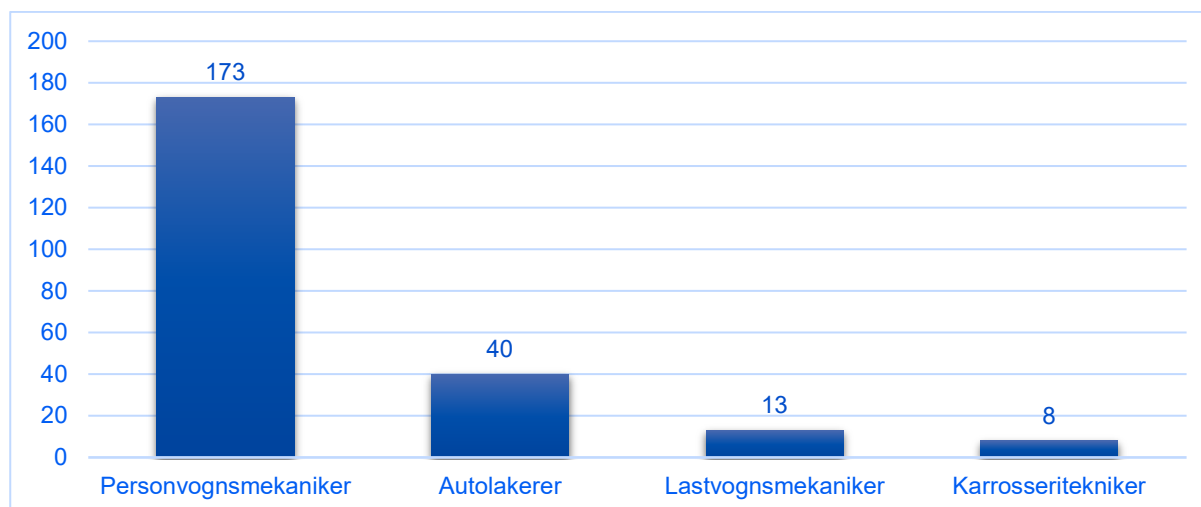
Særligt autolakereruddannelsen er i gang med en udvikling i retning af en jævn fordeling mellem mænd og kvinder. Pr. 30/9 2020 var 195 elever i gang med at uddanne sig til autolakerer. Heraf 40 kvinder svarende til en andel på 20,5 procent. Det er en stigning på 10 procentpoint siden 2016. Når der er optag af nye elever to gange årligt, har andelen af kvinder på de to seneste optag udgjort henholdsvis 25 procent og 33 procent. Altså en stor vækst i andelen af unge kvinder, der ønsker at uddanne sig til autolakerer.

Tallene skal sammenlignes med, at andelen af kvinder, der blev uddannet til autolakerer i perioden fra 1994 til 2019 blot udgjorde 4 procent.

På de øvrige autouddannelser er andelen af kvindelige elever dog stadig meget lav. Blandt personvognsmekanikerne udgør andelen af kvindelige elever 5 procent, mens den blandt karrosseriteknikere og lastvognsmekanikere udgør 3 procent.

	2020	2019	2018	2017
Autolakerer	195	185	174	187
Karrosseritekniker	243	241	218	229
Personvognsmekaniker	3.825	3.667	3.577	3.653
Lastvognsmekaniker	504	528	493	489

Blandt de 4.767 under uddannelse i branchen er 234 kvinder. De fordeler sig således:

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk

Vejen ind i en autouddannelse

Valg af uddannelse er noget, der fylder i mange unges bevidsthed. Også på selve uddannelsen stilles de unge overfor en række valg undervejs: Valg af linje på hovedforløbet, valg af praktiksted og en eventuel specialisering, er blot noget af det, der skal tages stilling til.

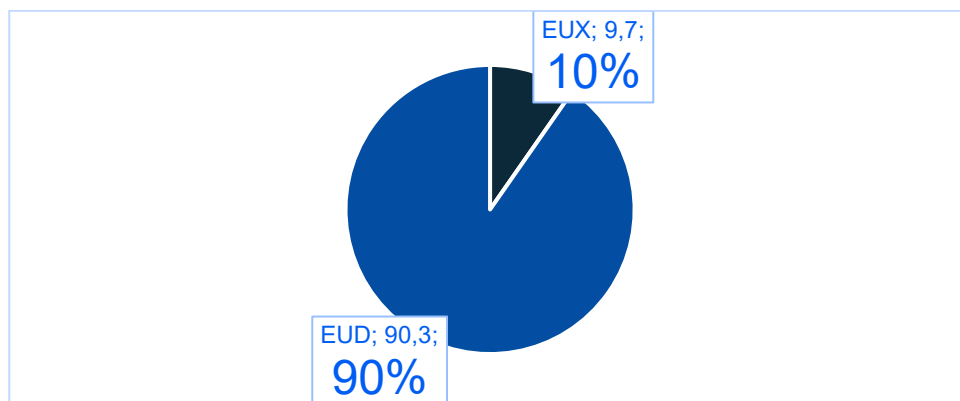
En tilstrækkelig vejledning både før og under uddannelsesforløbet er afgørende, og det er derfor også noget af det, vi har afdækket gennem vores undersøgelse:

Hvilke overvejelser gør eleverne sig i forbindelse med deres valg – og får de hjælp nok til at træffe beslutningen? Svarene siger blandt andet noget om potentialet for yderligere rekruttering indenfor autouddannelserne og om status for vejledningsindsatsen.

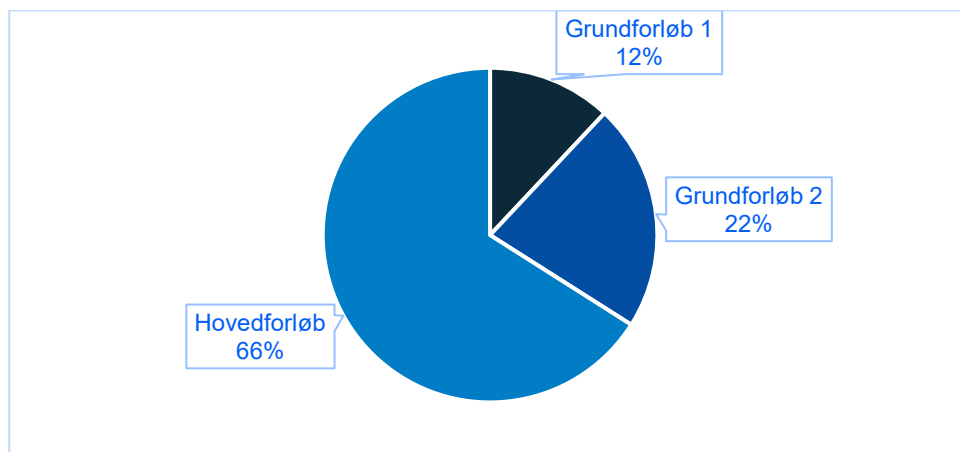
Her er eleverne

Hovedparten af de elever, der har besvaret undersøgelsen går på EUD, altså den ordinære erhvervsuddannelse. Små 10 % går på EUX, hvor man kan tage fag på gymnasialt niveau. Langt de fleste respondenter er på hovedforløbet.

Hvordan tager du din uddannelse?

Hvor langt er du i din uddannelse?

Det vigtige valg

Vejen ind i en autouddannelse begynder allerede i grundskolen, hvor eleverne skal træffe de første valg om, hvilken retning de vil gå i.

Ikke overraskende spiller elevernes "bagland" – forældre og venner – en stor rolle i valget af uddannelse. Samtidig er skolen dog også en betydelig hjælper, når valget om uddannelse skal træffes.

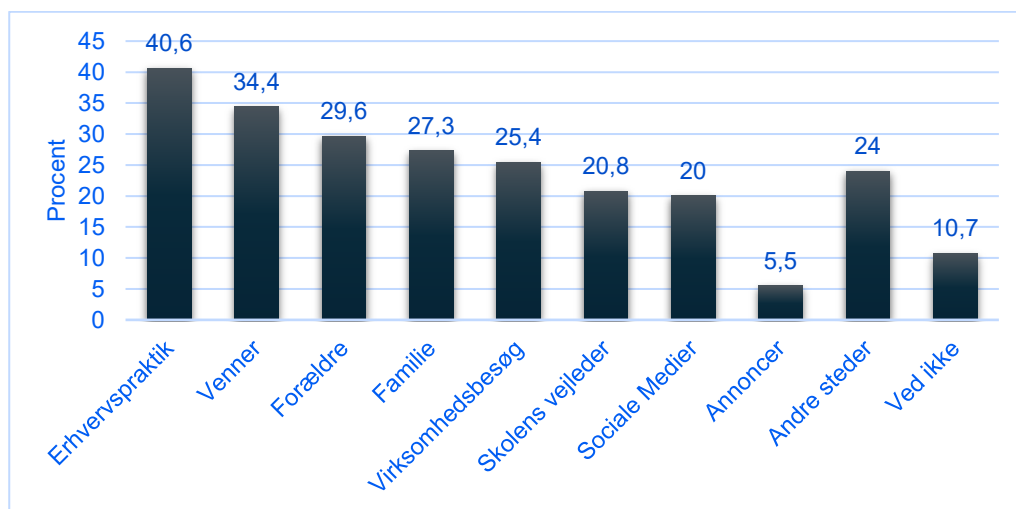
Hvem har hjulpet dig med valg af uddannelse?

Forældre	44,0 %
Venner	29,0 %
Skolen	27,8 %
Ingen	34,3 %
Andet	13 %

Når det kommer til at søge information om uddannelsen og de jobmuligheder, uddannelsen giver, stikker især erhvervspraktik ud som den væsentligste kilde til information. Der er således stort potentiale for virksomhederne i at have kontakt med de lokale skoler, hvis man vil sikre sig et godt udvalg af elever. Det kan både være erhvervspraktik og virksomhedsbesøg undervejs på vejen mod de unges uddannelsesvalg. Kun få virksomheder er i dag meget aktive i deres kontakt med grundskolen, men vores tal peger i retning af, at det kan betale sig at være aktiv allerede på dette niveau.

Det er værd at bemærke, at størrelsen på de enkelte uddannelsers annoncebudgetter tilsyneladende nærmest intet betyder for de unges valg af uddannelse, for annoncering spiller en meget lille rolle

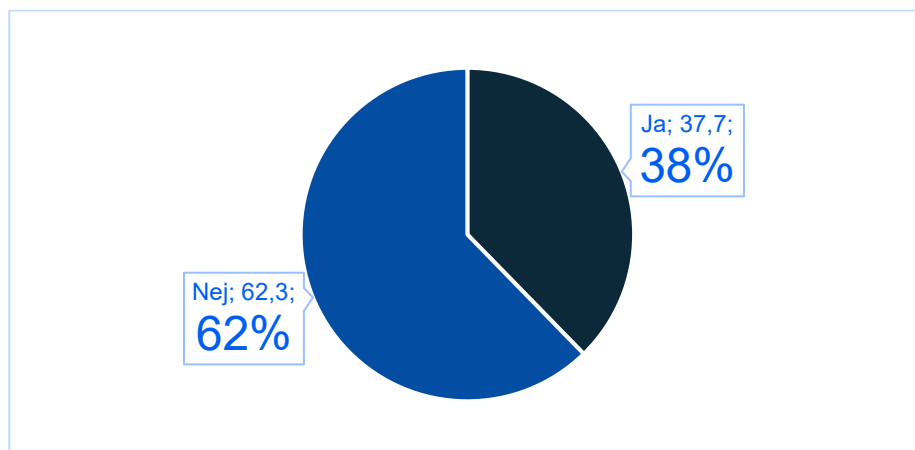
Hvor har du hentet information om uddannelsen og om et arbejde i branchen? (flere muligheder kan vælges)

Besøgene "ude i virkeligheden" spiller altså en stor rolle for de unges uddannelsesvalg. I den sammenhæng er det interessant, at flere end seks ud af 10 elever svarer nej på spørgsmålet om de lokale forhandlere og værksteder har været aktive i at fortælle dem om branchen.

De virksomheder, der er aktive, kan sikre sig de bedste elever, og dermed bør tallene inspirere til en øget indsats for at opsøge eleverne, eksempelvis med arrangementer i virksomheden.

Har de lokale forhandlere og værksteder aktivt fortalt dig om mulighederne i autobranschen?

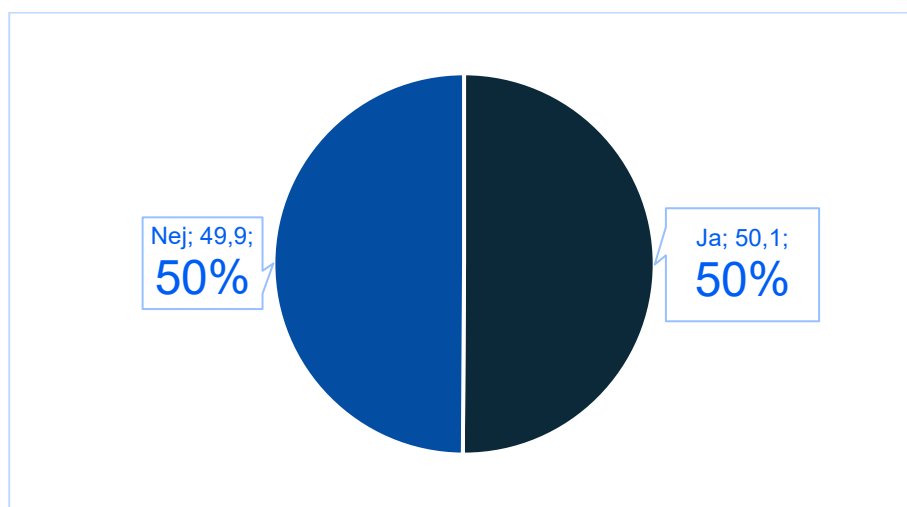

Vejledning savnes

Når det kommer til de mange valg, der skal træffes både før uddannelsen vælges og undervejs, kan vi konstatere, at eleverne er delt i deres vurdering af skolernes vejledningsindsats.

Halvdelen af eleverne mener ikke, at de har fået god vejledning fra deres skole i forhold til valg af uddannelse. Her kan der både være tale om grundskolen (for elever på grundforløb 1) og erhvervsskolen.

Har du fået god rådgivning fra skolen til dit valg af uddannelse?

Det er alarmerende, at halvdelen af de unge mener, at de ikke har fået tilstrækkelig rådgivning fra skolen til deres valg af uddannelse. Spørgsmålet havde også et fritekstfelt og her ses det, at nogle elever angiver at have savnet rådgivning i folkeskolen, mens andre har savnet rådgivning på erhvervsskolerne. Noget tyder altså på, at vejlederne både i grundskolen og på erhvervsskolerne kan øge indsatsen for at lede eleverne i den rigtige retning, hvis de er i tvivl. Her kalder tallene på en nærmere undersøgelse fra skolerne side af, hvad der ligger bag dem.

Trivsel på skolerne

Når eleverne har truffet deres uddannelsesvalg, kommer trivsel og miljøet på skolen til at spille en afgørende rolle. God trivsel er med til at bekæmpe frafald.

I undersøgelsen har vi spurgt eleverne om, hvordan de oplever miljøet på skolen, om de har overvejet at droppe ud og om forskelle i oplevelsen af miljøet baseret på blandt andet køn.

Den del af undersøgelsen, der handler om miljøet på skolerne, viser, at begge køn i overvejende grad trives. Samtidig viser svarene dog også, at kvinderne generelt har flere udfordringer med skolens miljø, og at de ofte har en oplevelse af forskelsbehandling mellem mandlige og kvindelige elever. Andelen af kvindelige elever, der har oplevet decideret chikane, er også relativt høj. Måske som en udløber af de forhold, angiver et flertal af de kvinder, som har svaret på undersøgelsen, at de ikke ville anbefale deres søster at søge ind på en autouddannelse – langt flere ville anbefale uddannelsen til en bror.

Hvis autouddannelserne i fremtiden skal kunne rekruttere bredere, er der således noget der tyder på, at skolerne skal have hjælp til at sætte målrettet ind for gøre op med oplevelsen af forskelsbehandling især på baggrund af køn.

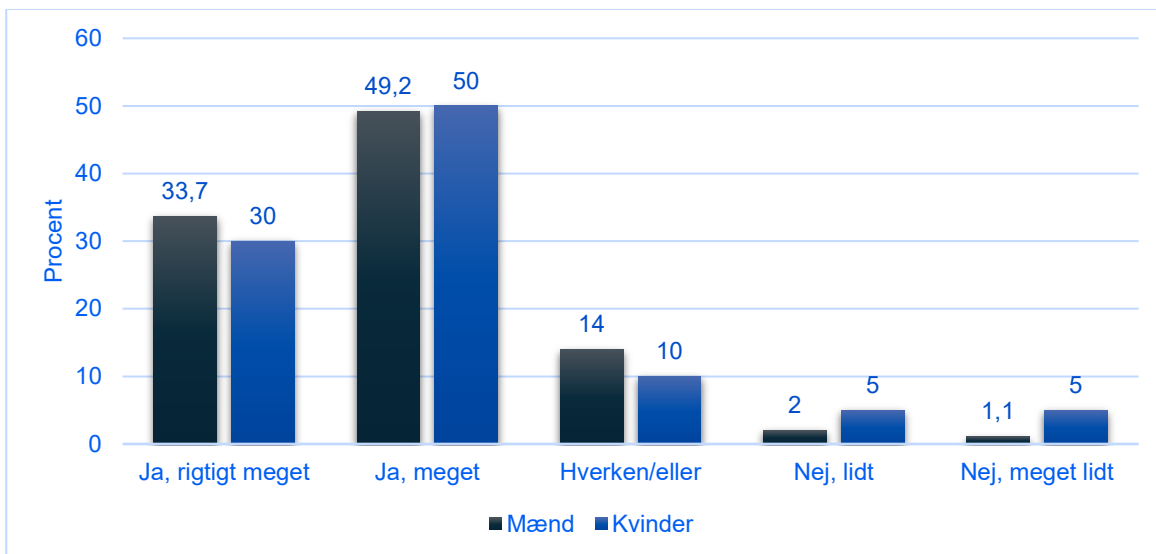
Eleverne trives

Trivslen er generelt god på de autouddannelser, vi har undersøgt.

Mere end otte ud af 10 elever trives generelt godt på autouddannelserne. 83 procent af mændene og 80 procent af kvinderne har svaret, at de trives godt eller meget godt på uddannelsen.

En af forklaringerne på at de unge mænd trives lidt bedre end kvinderne kan være, at en højere andel af mændene har haft uddannelsen som deres førstevalg. 20 procent af kvinderne havde en anden uddannelse som deres førstevalg, mens det kun var 13 procent af mændene.

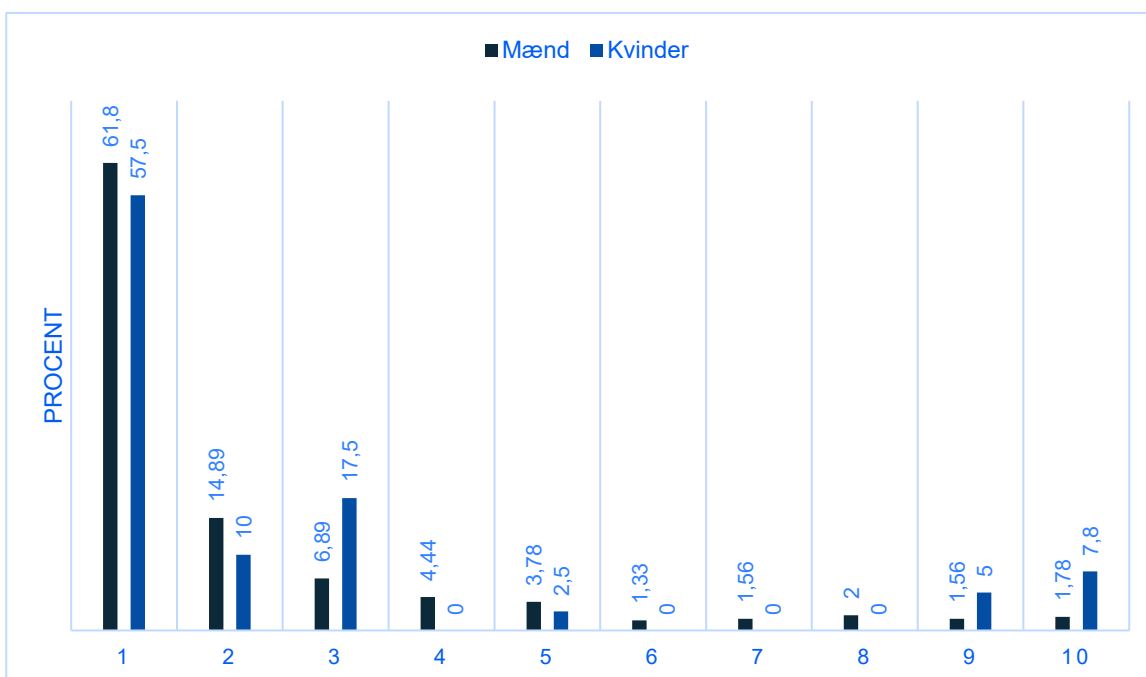
Trives du på skolen?

Få vil falde fra

Den gode trivsel afspejler sig også i svarene på spørgsmålet om, hvorvidt eleverne overvejer at droppe ud. Her svarer 12,5 procent af kvinderne, at de er i fare for at forlade uddannelsen. Blandt mændene er det kun lidt mere end 3 procent. Det kan hænge sammen med, at mændene trives lidt bedre på uddannelsen, men det hører også med, at flere kvinder end mænd har svaret, at uddannelsen ikke var deres førsteprioritet, da de søgte optagelse.

Overvejer du at droppe ud af uddannelsen? (1= slet ikke – 10=ja, helt klart)

Det giver anledning til bekymring, at mere end hver tiende kvinde overvejer at forlade uddannelsen. Men rent faktisk er den høje trivsel og den relativt lave risiko for frafald imponerende set i sammenligning med andre lignende undersøgelser af erhvervsuddannelserne set i et kønspektiv. Eksempelvis har en undersøgelse fra Institut for Menneskerettigheder (*Minoritetskøn på erhvervsuddannelser, 2020*) vist et frafald på mere end 40 procent for uddannelser, hvor kønsskævheden er stor.

I forhold til det normale frafald, der kan være på erhvervsuddannelserne, er tallene i undersøgelsen også lavere. Ifølge Danmarks Statistik oplever erhvervsuddannelserne normalt et frafald på 20 procent på uddannelserne. Frafaldet kan ske både i Grundforløb 1, Grundforløb 2 og i overgangen mellem Grundforløb 2 og Hovedforløb, hvor eleverne skal finde en praktikplads.

En forklaring på de meget positive tal i denne undersøgelse kan dog være, at der blandt respondenterne er klar overvægt af elever på hovedforløbet – dermed er de fleste respondenter kommet så langt i deres forløb, at de formentlig er forbi overvejelserne om at droppe ud.

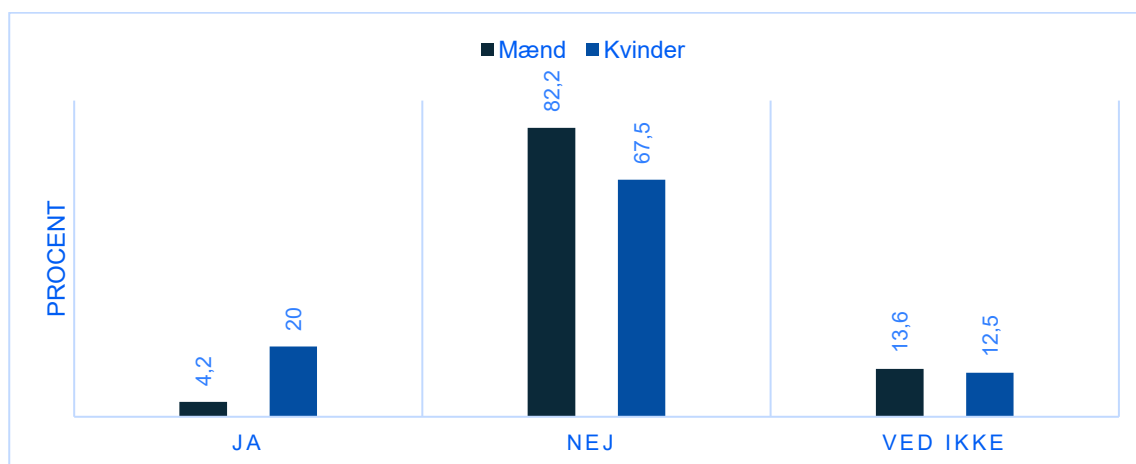
Hver femte ser forskelsbehandling

Den generelt høje trivsel betyder dog ikke, at de kvindelige elever er fri for at opleve forskelsbehandling på baggrund af deres køn.

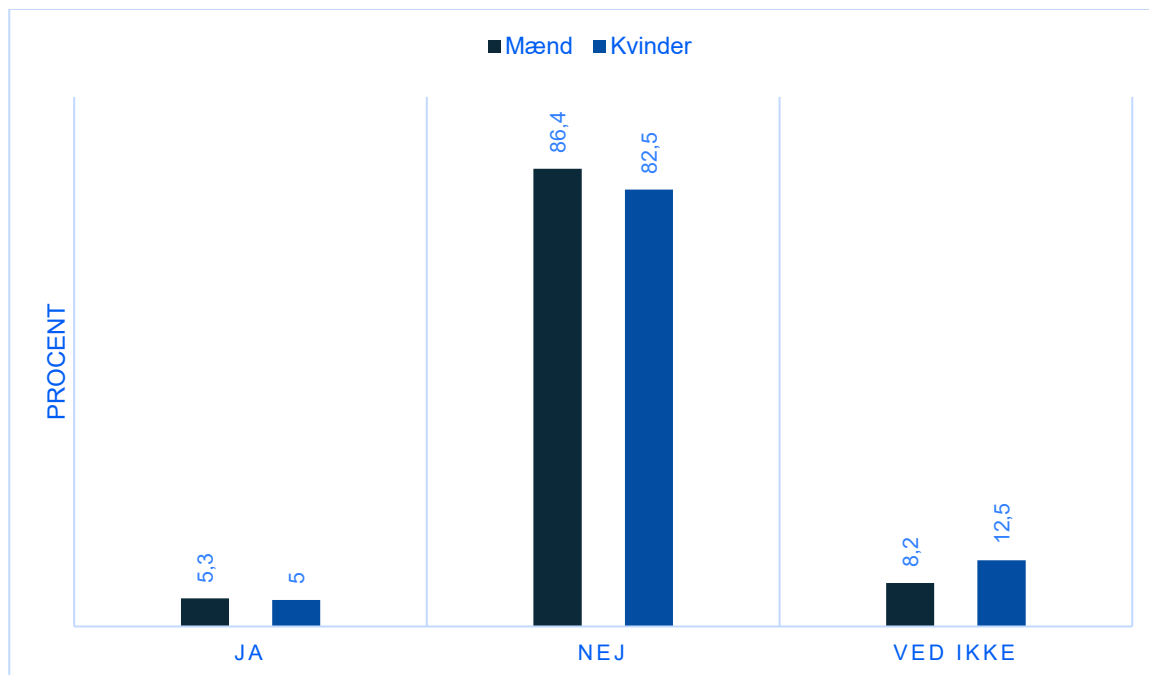
Hver femte kvinde i undersøgelsen svarer, at kvinder bliver mobbet på skolen på grund af deres køn. Kun 4 procent af mændene er enige i den opfattelse. Her er der altså en klar forskel i oplevelsen af miljøet på skolerne, der kunne indikere et behov for at arbejde med tematikker som personlige grænser, rummelighed og forståelse for forskelle i opfattelsen af bestemte situationer og udsagn. Især fordi dette modsatte ikke gør sig gældende. Her svarer langt hovedparten af både mænd og kvinder, at mænd ikke bliver mobbet på grund af deres køn.

Samtidig svarer en fjerdedel af de kvindelige elever, at de oplever, at der ikke er plads til alle på skolen. Det hører dog også med til historien, at mere end 52 procent af kvinderne og 67 procent af mændene svarer, at de er på en skole, hvor alle føler sig set, hørt og rummet uanset køn, etnicitet, religion eller.

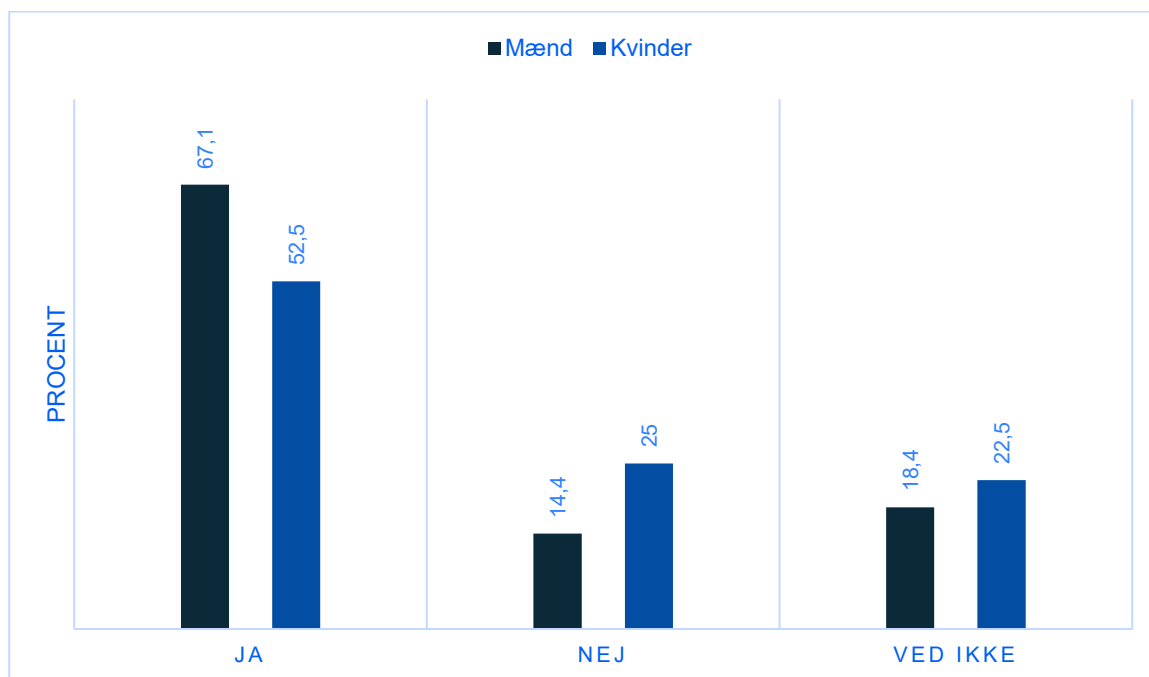
Mener du, at piger bliver mobbet på skolen, fordi de er piger?

Mener du, at drenge bliver mobbet på skolen, fordi de er drenge?

Oplever du et miljø på skolen, hvor alle føler sig set, hørt og rummet uanset køn, etnicitet, religion, alder osv.?

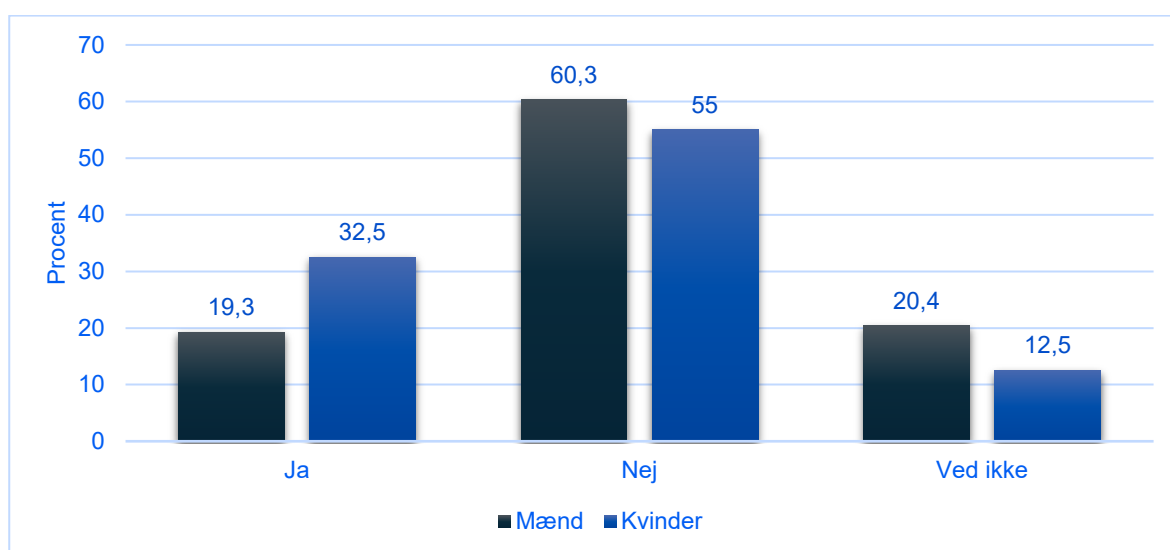

Fordomme om køn findes stadig

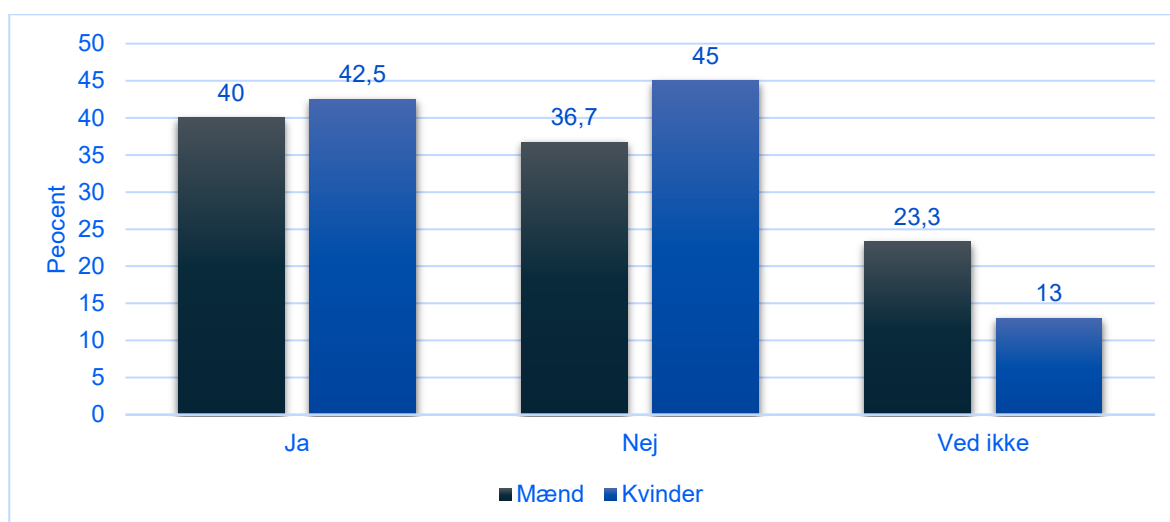
Forskellen i opfattelsen af mænd og kvinder ses også, når eleverne bliver spurgt om, hvorvidt de ville anbefale uddannelsen til henholdsvis deres bror eller søster.

Under en femtedel af de adspurgte mænd og en tredjedel af de adspurgte kvinder, svarer, at de ville anbefale uddannelsen til deres søster. Dobbelt så mange mænd ville anbefale uddannelsen til en bror. Her ses en tydelig tendens i svarene, som skolerne i høj grad bør interessere sig for. Når vi ser, at familien spiller en meget stor rolle i valget af uddannelse, er det væsentligt for autouddannelserne, at de får skabt en god cirkel af ambassadører, der kan bidrage til at øge rekrutteringsgrundlaget. Det sker tilsyneladende ikke i dag.

Ville du anbefale samme uddannelse til din søster?

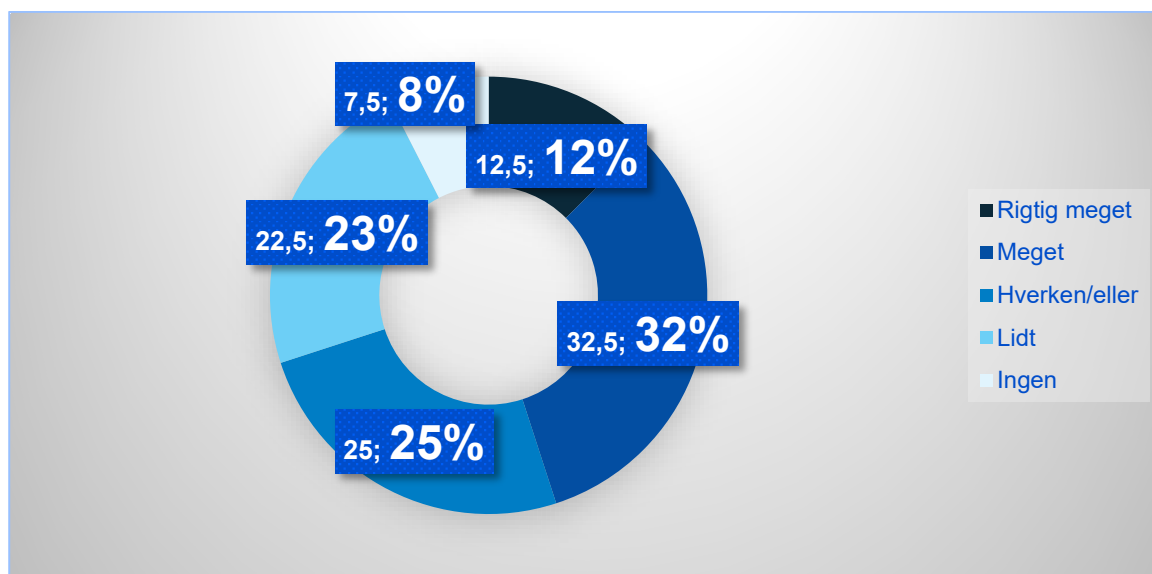

Ville du anbefale samme uddannelse til din bror?

Overordnet set er det dog samtidig indtrykket, at relativt få af de kvindelige elever, der har svaret på undersøgelsen, bliver mødt med decideret mangel på forståelse eller accept af, at de har valgt et traditionelt meget mandsdomineret fag. 45 procent af kvinderne svarer, at de har mødt stor eller meget stor forståelse for deres valg af fag. Kun 7 procent svarer, at de ingen forståelse har mødt for deres valg.

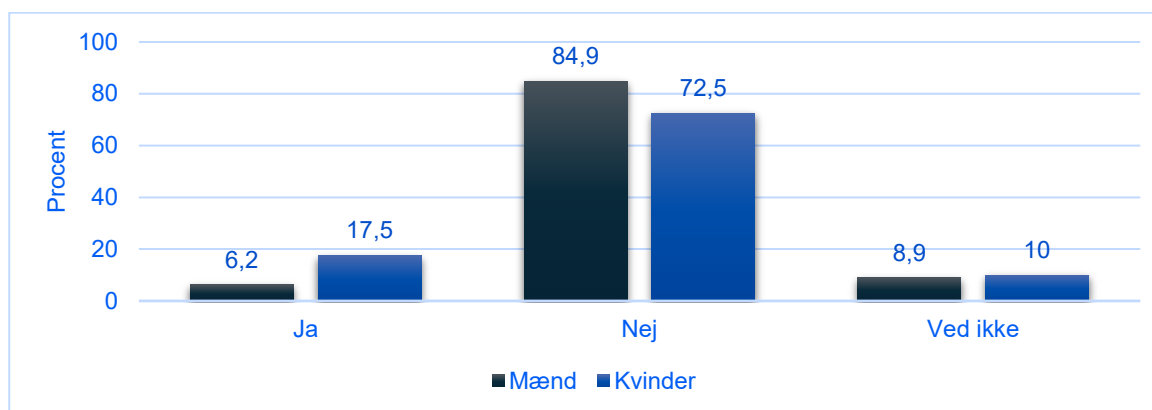
I hvor høj grad møder du fra omgivelserne uden for skolen forståelse for, at du som kvinde har valgt at gå ind i et mandefag?

Seksuel chikane

Omkring 17 procent af kvinderne i undersøgelsen svarer, at de oplever eller har oplevet seksuel chikane på skolen. Kun godt 6 procent af mændene svarer det samme. 72,5 procent af kvinderne og 85 procent af mændene har aldrig oplevet seksuel chikane. Sammen med tallene for oplevelsen af forskelsbehandling ligger der en opgave for skolerne i at sikre, at alle elever oplever et sikkert miljø på skolen.

Oplever du, eller har du oplevet seksuel chikane på skolen?

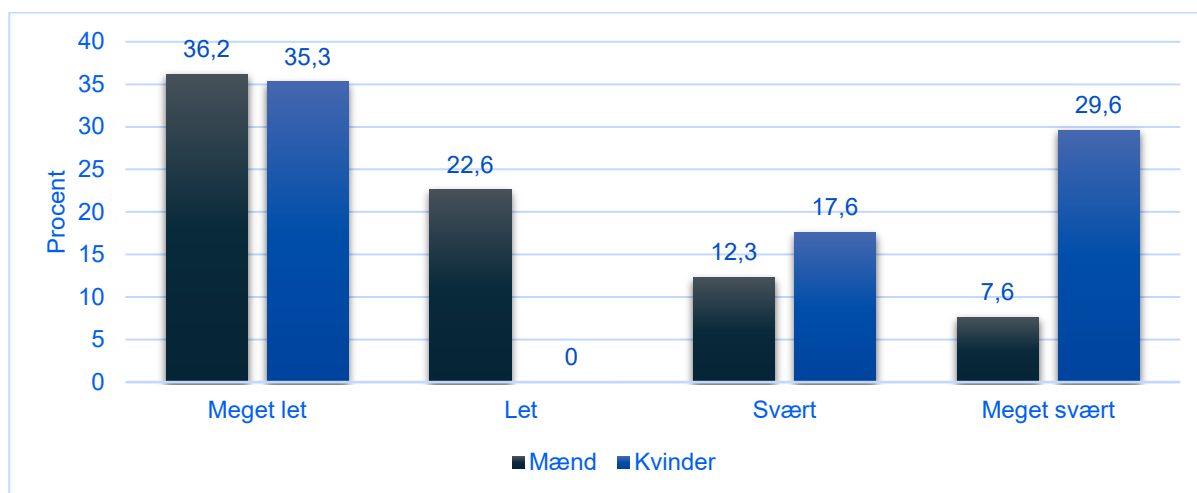
Jagten på praktik

Adgangen til praktik er en væsentlig del af en uddannelse i autobranschen. Samtidig er en god praktikplads ofte adgangsbilletten til den videre karriere. Derfor er det for mange afgørende at få en "rigtig" praktikplads frem for en skolepraktik, som også er en mulighed.

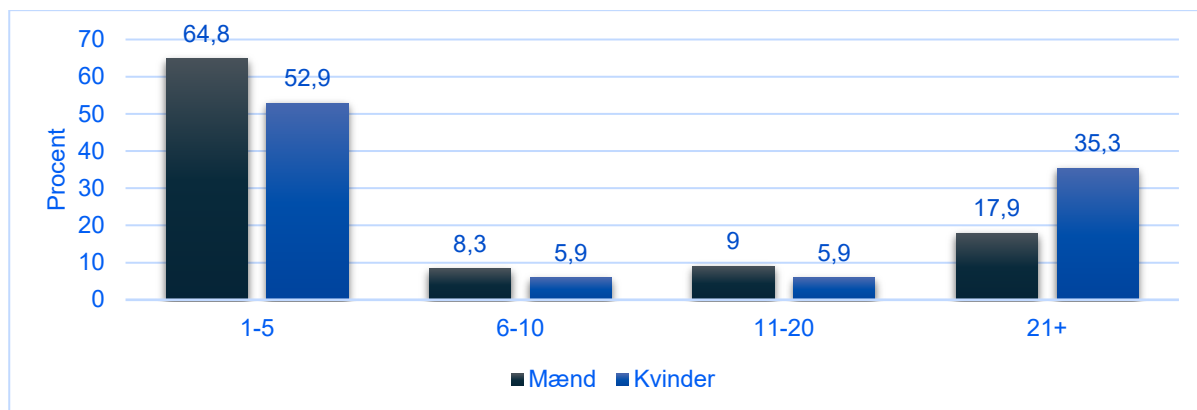
Vi har undersøgt, hvor let eller svært det var for eleverne at finde en praktikplads. Og også her har vi fundet en markant forskel på kønnene.

35 % af kvinderne har måttet søge mere end 20 virksomheder for at finde en praktikplads, mens det samme kun gjaldt for knap 18 % af mændene.

Hvor let havde du ved at finde praktikplads?

Hvor mange praktikpladser måtte du søge, før du fandt en?

En mulig forklaring på denne forskel kan være myter hos virksomhederne, om at kvindelige praktikanter kræver særlige forhold. Eksempelvis viste trivselsundersøgelsen for 2019, at mange arbejdsgivere tror, at kvinderne skal have et særskilt omklædningsrum.

En anden forklaring kan ligge i forskelle i måden at søge praktik på. En tendens, som nogen oplever er, at kvinderne ofte nøjes med at sende en skriftlig ansøgning, hvorimod mange mænd møder op i virksomheden og dermed får givet et mere personligt indtryk af sig selv.

Tallene fra undersøgelsen peger imidlertid på, at kvinderne rent faktisk i højere grad end mændene er aktive, når det kommer til at finde en praktikplads. Før de skal i gang med at søge svarer 90 procent af kvinderne, at de planlægger at besøge virksomheden personligt – og 71 procent af kvinderne har svaret, at det rent faktisk også var det de endte med at gøre. I begge tilfælde angiver mændene en mindre aktiv søgestrategi, og det efterlader os uden afklaring på, hvorfor vi finder den store forskel i mænd og kvinders mulighed for at få en praktikplads.

Hvordan forventer du at gribe det an, når du skal finde en praktikplads?

80,7 % af mændene vil selv besøge værksteder/forhandlere.

90 % af kvinderne vil selv besøge værksteder/forhandlere.

Hvordan fandt du en praktikplads?

71 % af kvinder har svaret, at de personligt besøgte værkstedet/forhandleren.

61,5 % mænd har svaret, at de personligt besøgte værkstedet/forhandleren.

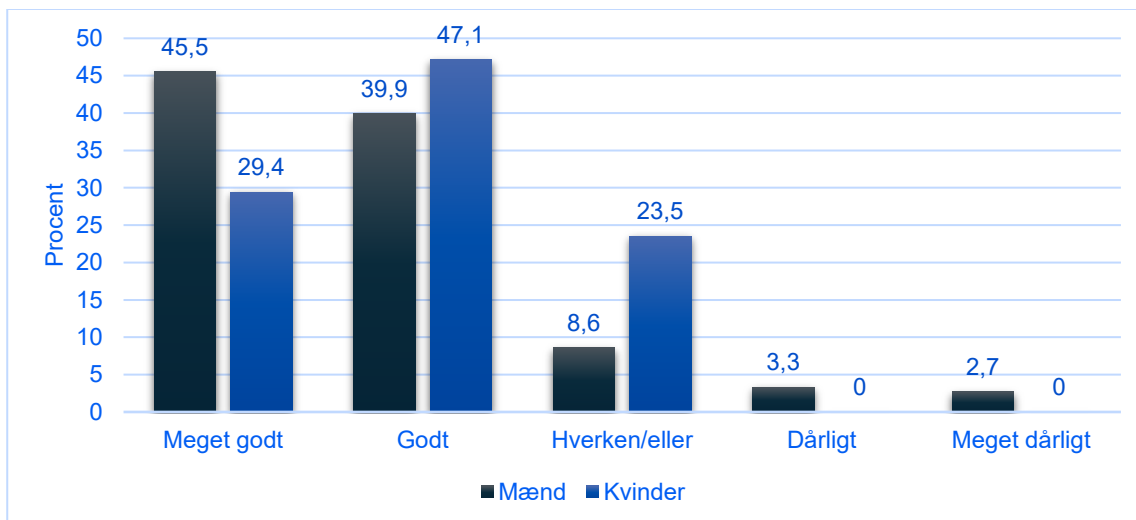
Årsagerne til den store forskel bør undersøges nærmere med henblik på at give de kvindelige elever bedre muligheder for at finde praktik og virksomhederne bedre muligheder for at rekruttere bredt.

Trivsel i praktikvirksomheden

Elevernes møde med en praktikvirksomhed er i høj grad med til at forme deres fremtidige muligheder i branchen. En succesfuld praktiktid kan lede til ansættelse, og opholdene i virksomhederne er afgørende for at give eleverne den nødvendige praktiske erfaring med det, de lærer på skolerne.

Elevernes trivsel på deres praktikpladser er overordnet set god. 85,4 procent af mændene og 76,5 procent af kvinderne svarer, at de trives *godt* eller *meget godt* i virksomheden. Det kan dog bekymre, at 6 % af mændene svarer, at de enten trives *dårligt* eller *meget dårligt* i deres praktikvirksomhed. Selvom andelen er lille, bør det tages alvorligt af både skoler og virksomheder.

Trives du som lærling i virksomheden?

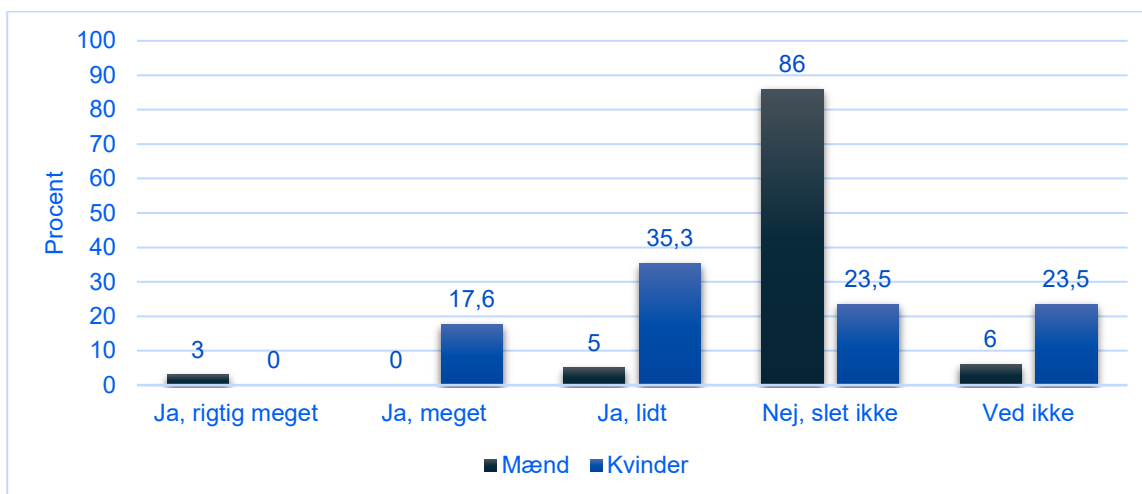
Til gengæld er det interessant, at ingen kvinder angiver at trives decideret dårligt. Særligt set i lyset af, at en del af eleverne oplever udfordringer, når det gælder ligebehandling mellem kønnene.

Mange oplever chikane

Mere end halvdelen af kvinderne angiver, at de har oplevet en eller anden grad af seksuel chikane i forbindelse med deres praktikophold i en virksomhed. Heraf har knap hver femte svaret, at de har oplevet "meget" seksuel chikane i deres praktikvirksomhed. Kun 23 procent af kvinderne svarer, at de *ikke* har oplevet seksuel chikane af en eller anden karakter i deres virksomhed. Omvendt er der dog ingen, der har svaret, at de har oplevet *rigtig meget* seksuel chikane.

Samlet set tyder svarene på, at der er behov for handling. Ikke mindst fordi oplevelser af den karakter kan være med til at mindske kvinders lyst til at søge ind i branchen.

Oplever du, eller har du oplevet seksuel chikane i virksomheden?

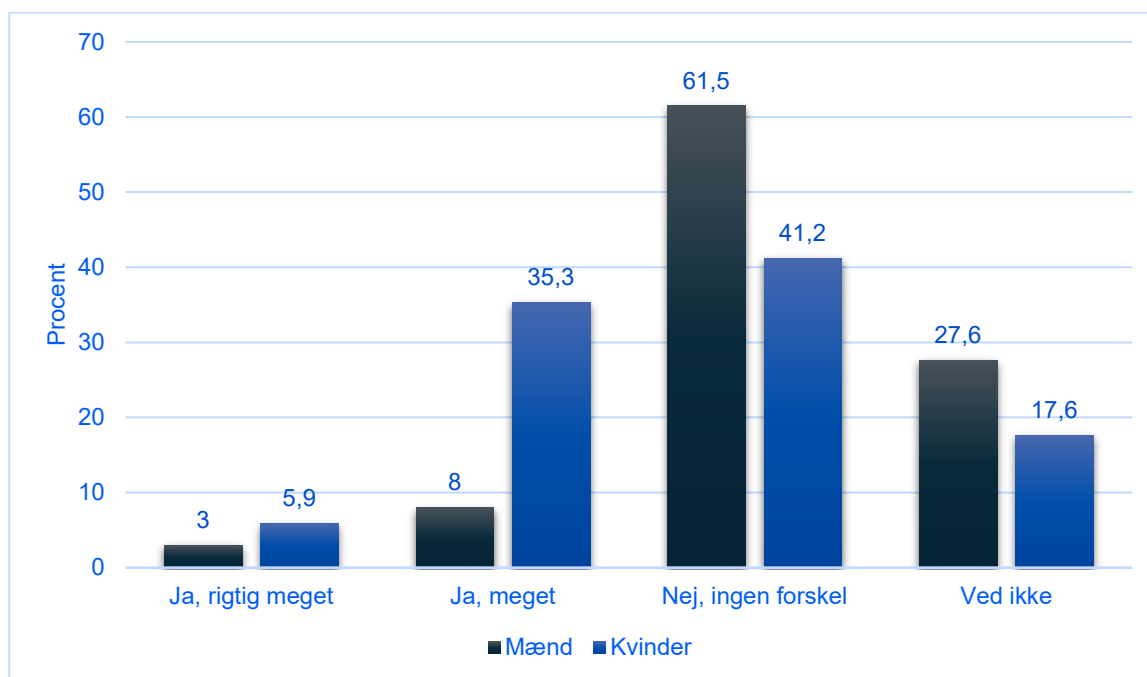

Uenighed om forskelsbehandling

Samtidig angiver omkring fire ud af 10 af de kvindelige respondenter, at de oplever *meget* eller *rigtig meget* forskelsbehandling mellem lærlingene, alene baseret på deres køn. Også her er der grund til at reagere for en branche, hvor fremtiden formodes at byde på vanskeligheder med rekruttering af gode mekanikere, autolakerere og karosseriteknikere.

Det er samtidig tankevækkende, at de mandlige elever tilsyneladende langt fra opfatter situationen på samme måde. Kun en ud af 10 mænd angiver, at de har en fornemmelse af forskelsbehandling, baseret på køn.

Har du en fornemmelse af, at der sker forskelsbehandling i virksomheden på grund af lærlingenes køn?

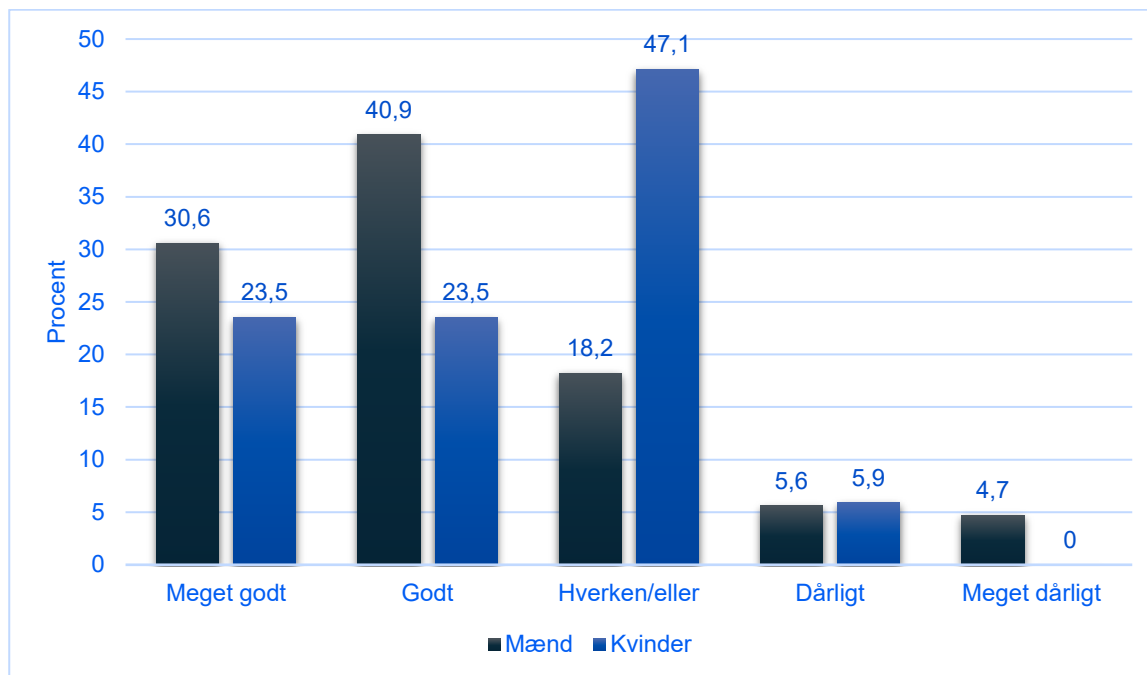

Vi har også spurgt mere bredt til, om der i virksomheden er et miljø, hvor alle føler sig set, hørt og rummet uanset køn, etnicitet, religion, alder osv. Her viser der sig en relativt stor forskel mellem mændene og kvindernes opfattelse af, om der bliver forskelsbehandlet eller ej.

71,5 procent af mændene og 47 procent af kvinderne mener, at der er et fint miljø til at rumme alle. Lige så mange af kvinderne mener, at det er hverken/eller, altså hverken godt eller skidt.

Spørger man kvinderne, om der er forskelsbehandling i virksomheden på baggrund af elevernes køn, svarer 41,2 procent, at der gøres stor eller rigtig stor forskel på mænd og kvinder. Kun 11 procent af mændene har samme opfattelse. Det er ikke muligt ud fra denne undersøgelse at afgøre, hvad der konkret ligger bag den meget store forskel mellem mænds og kvinders opfattelse, men det er åbenlyst, at det vil være relevant at tage temaet op i virksomheder og på skolerne, hvor der også er en klar overvægt af kvinder, der har en oplevelse af forskelsbehandling.

I hvor høj grad oplever du, at der er et miljø og en kultur i virksomheden, hvor alle føler sig set, hørt og rummet uanset køn, etnicitet, religion, alder osv.

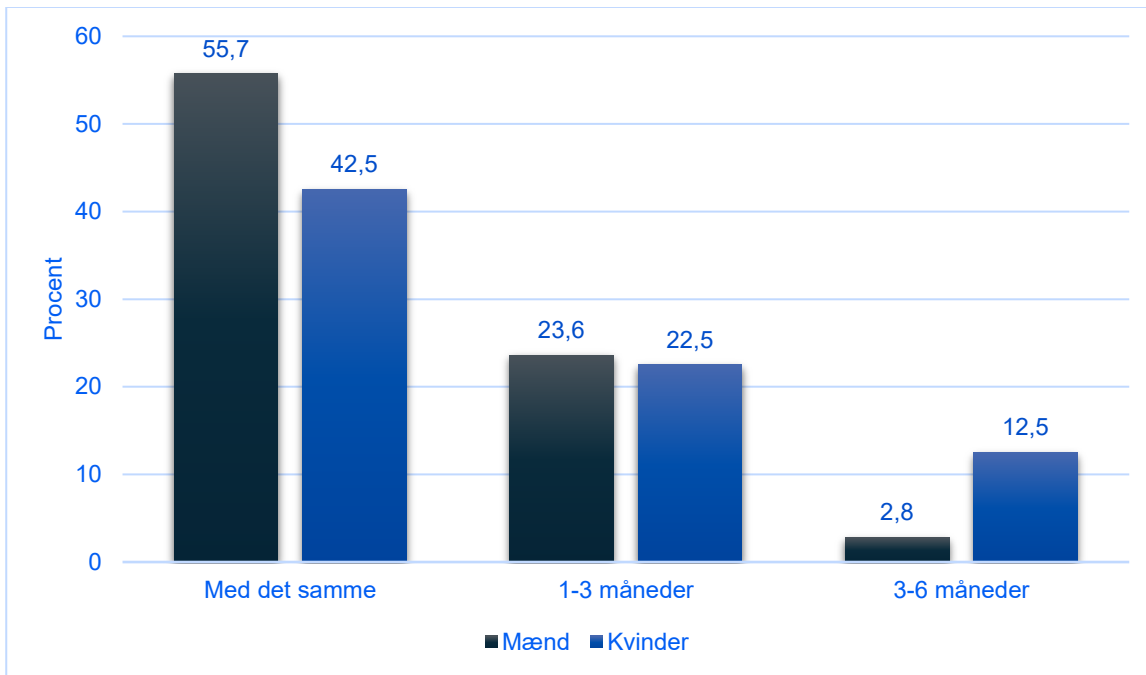
En karriere i autobranchen

Generelt er eleverne optimistiske, når det gælder deres jobmuligheder. Oplevelsen med at søge praktikplads smitter dog tilsyneladende af på forventningen om, hvor hurtigt det vil gå at finde job efter endt uddannelse. Mens 55,7 procent af mændene forventer at finde job med det samme, er andelen af kvinder med den opfattelse noget lavere – 42,5 procent.

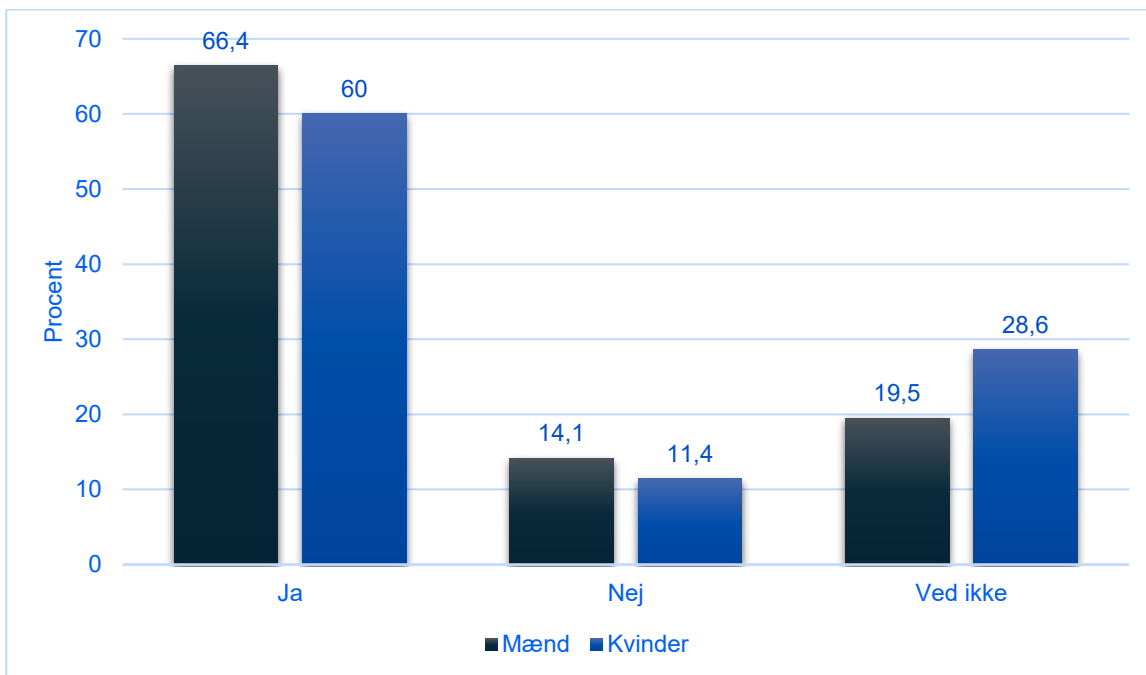
12,5 procent af kvinderne forventer at have fundet arbejde efter tre til seks måneder. Kun 2,8 procent af mændene forventer at skulle være jobsøgende så længe.

Kønnene er til gengæld enige om, at der ligger en karrierevej foran dem. 66 procent af mændene og 59 procent af kvinderne svarer, at branchen har gjort tilstrækkeligt for at gøre en fremtidig karrierevej synlig for dem.

I hvor høj grad forventer du at finde arbejde efter endt uddannelse?

Kan du se din fremtidige karriere for dig – har branchen gjort nok for at orientere dig om mulighederne?

Konklusioner

Konklusionerne på dette års trivselsundersøgelse blandt elever på autouddannelserne er, at eleverne generelt set trives. Både på skolerne og i de virksomheder, hvor de er i praktik.

Men der er også en række trivselsudfordringer, som er afgørende at tage fat om, hvis skolerne og autobranchen vil sikre sig, at tilgangen af elever øges, og at branchen dermed kan få skabt et grundlag for rekruttering i fremtiden, hvor vi ved, at der kommer til at opstå mangel på udlærte personer inden for branchen.

De udfordringer, der særligt står frem i denne undersøgelse, handler dels om køn og dels om et behov for forbedring af vejledningsindsatsen overfor de unge.

Svarene fra eleverne peger på, at kvindelige elever oplever forskelsbehandling og i nogle tilfælde egentlig chikane. Det foregår på skolerne, men især i virksomhederne. Samtidig oplever de kvindelige elever, at det er sværere for dem end for mændene at finde en praktikplads.

Selvom undersøgelsen ikke tyder på, at de kvindelige elever i særlig høj grad overvejer at droppe ud af uddannelsen som følge af forskelsbehandlingen, er det alligevel afgørende at både virksomheder og skoler forholder sig til de oplevelser, eleverne har. Det er væsentligt for rekrutteringsmulighederne i fremtiden.

Undersøgelsen peger samtidig på, at der er et relativt stort potentiale for forbedring af vejledningsindsatsen på flere niveauer. I grundskolen kan man blive bedre til at informere om mulighederne for at tage en erhvervsuddannelse og en uddannelse i autobranchen, erhvervsskolerne kan blive bedre til at vejlede eleverne undervejs i forløbet og virksomhederne kan med fordel blive væsentligt mere aktive, når det gælder om at vise eleverne de muligheder, som en uddannelse i autobranchen kan give.

Omvendt måtte godt 35 procent af kvinderne søge mere end 20 praktikpladser for at finde en. Blandt mændene var det kun 18 procent.

Trivslen er generelt fin på autouddannelserne, men der altid plads til forbedring, og det er der også i flere led af autouddannelsen. Det gælder både blandt mænd og kvinder. Trivslen er bedst blandt de unge mænd, men også hos kvinderne er man overvejende tilfredse, dog er det fortsat klart forskel på, om man er mand eller kvinde. Særligt de unge kvinder mener, at der sker forskelsbehandling af elever på grund af deres køn.

Mange unge uanset køn ser en klar karrierevej foran sig. Ganske mange har en drøm om at blive selvstændig inden for deres fag. Andre vil dygtiggøre sig og blive specialister, og andre ser allerede for sig, at de får et lederjob i branchen. Enkelte peger på at ville dygtiggøre sig på andre måder inden for faget og eksempelvis skifte fra værkstedet til salgslokalet.

Skolerne er ikke gode nok til at orientere de unge godt nok i forhold til deres uddannelsesvalg. Det mener omtrent halvdelen af eleverne. Dog er det uklart, om det er folkeskolen eller ungdomsuddannelsen, der ikke informerer tilstrækkeligt.

Til gengæld er det tydeligt, at virksomhederne spiller en stor rolle som inspiration til de unge mennesker. Erhvervspraktik er den største inspirationskilde overhovedet og virksomhedsbesøg nævnes også af mange som vigtig. Dette kan virksomhederne blive langt bedre til at udnytte.

Seksuel chikane har haft stor fokus i Danmark de seneste 12 måneder. Det er også tydeligt, at seksuel chikane findes i autobranschen. Tre ud af fire kvinder på autouddannelserne melder, at de har oplevet en eller anden form for seksuel chikane. Og langt flest i virksomhederne.

Anbefalinger

Gør vejen ind i autobranchen bredere

Fire anbefalinger til skolerne, virksomheder og ministeren.

Skolerne

Grundskolevejledere skal klædes bedre på

Halvdelen af eleverne i undersøgelsen har oplevet utilstrækkelig vejledning om autouddannelserne i grundskolen. Grundskolerne bør sikre, at vejlederne er klædt lige så godt på til at hjælpe de elever, der har interesse for erhvervsuddannelser, som de er til at vejlede mod gymnasier og handelsskoler.

Gør det let at skifte mening

Trepartsaftalen fra 2020 gør det muligt for skolerne at tilbyde fleksibilitet mellem uddannelser. Skolerne bør udnytte den mulighed – eksempelvis ved at lade elever på personvogsmekanikeruddannelsen skifte til karrosseritekniker, hvis det er der, der er ledige praktikpladser og mangel på elever.

Fokus på praktikpladser til kvinder

Som et led i trepartsaftalen fra 2020 får skolerne større ansvar for at hjælpe eleverne med at finde en praktikplads. Undersøgelsen viser, at det særligt for kvinder er svært at finde praktikplads. Skolerne bør derfor særligt sætte ind her for at matche kvinder med en virksomhed. Vi anbefaler skolerne at finde og promovere kvindelige rollemodeller overfor virksomhederne og på skolen. Vi anbefaler også, at skolerne tager fat om myterne og forklarer virksomhederne, hvordan regler og muligheder er. Nogle virksomhedsledere har fortsat et forældet billede af, at der er besvær forbundet med at ansætte en kvinde – eksempelvis udgifter og plads til at bygge ekstra omklædningsrum.

Undervisning i køn

En for stor andel af de kvindelige elever oplever forskelsbehandling og seksuel chikane på skolen. Skolerne bør sikre, at oplysning om bekæmpelse af forskelsbehandling og chikane er kendt af alle, og sikre, at alle, som føler sig chikaneret, har et sted at henvende sig. Et sted, som eleverne kender til og er trygge ved at benytte.

Virksomhederne

Tag imod skoleelever

De gode elever kommer ikke længere af sig selv. En tidlig indsats er vigtig for fremtidens rekruttering. Virksomhederne kan med fordel invitere lokale grundskoler på virksomhedsbesøg og tage imod erhvervspraktikanter for at introducere børnene tidligt til en bilforretning.

Deltag i lokale job- og uddannelsesmesser

Virksomheder kan med fordel deltage i lokale job- og uddannelsesmesser i vintermånederne. Det er her de unge møder op sammen med deres forældre og henter en del af deres inspiration. Uddannelsen til karrosseritekniker er kendt af de færreste. Mange er ikke klar over karrieremulighederne som mekaniker eller karrosseritekniker eller i de kreative muligheder som autolakerer.

Læg opslag på praktikpladsen.dk

Virksomheder opfordres kraftigt til at annoncere efter lærlinge via praktikpladsen.dk for at opnå større synlighed og for at sikre, at virksomheder og elever har ét samlet sted at lede efter et match. Samtidig gør det en forskel, når en hel branche sammen tager ansvar og viser de unge og deres forældre, at der er jobs at få – mange jobopslag signalerer mange muligheder.

Send din mekaniker til at deltage på ”Hestekræfter på skoleskemaet”

I et samarbejde mellem Dansk Automobil Sports Union (DASU), Dansk Metal og AutoBranchen Danmark har 2000 folkeskoleelever i alderen 14-17 år siden 2019 haft ”Hestekræfter på skoleskemaet”. Et forløb på 10 uger. I matematik-, dansk-, engelsk-, samfundsfag og idrætstimer har eleverne regnet omdrejninger, CO2 forbrug, lært at samle en motor og skrevet opgaver i dansk og engelsk om branchen.

Mere end 60 procent af eleverne ønsker efter forløbet at vide mere om at tage en erhvervsuddannelse. Flere virksomheder bør opfordre deres mekaniklærling til at hjælpe med undervisningen, når der afholdes et forløb på en gokartbane i nærheden. Det vil hjælpe med til at udbrede kendskabet til autouddannelserne. Kontakt AutoBranchen Danmark på 33 31 45 55 eller info@abdk.dk

Peg på en praktikplads i nærheden

Virksomhederne bør i højere grad hjælpe elever, der søger lærlingeplads videre, hvis ikke de selv har plads til dem. Det kan være ved at pege på en anden virksomhed i deres lokale netværk. Det kan også være ved at gøre eleven opmærksom på andre muligheder – måske står virksomheden selv overfor at skulle bruge en karrosseritekniker i stedet for. Uddannelsen til karrosseritekniker er mindre kendt. Mange elever må i dag gå i skolepraktik som personvognsmekaniker, mens der er ledige praktikstillinger som karrosseritekniker.

Vis de gode eksempler

Autobranchen fremstår stadig som et udpræget mandefag. Det kan afskrække kvinder fra faget, men også gøre virksomhederne usikre på, om det er en god idé at have kvindelige elever. AutoBranchen Danmark anbefaler, at virksomheder som allerede har kvindelige elever hjælper med at udbrede budskabet om, at der er brug for både flere mænd og kvinder for at sikre arbejdskraft nok. Det kan de særligt gøre i lokalpressen, på deres egne sociale medier og når de møder elever på skolen, på virksomhedsbesøg, på jobmesser og andet i det lokale og regionale område.

Lav en chikanepolitik

Virksomhederne bør have en nedskrevet personalepolitik om seksuel chikane og forskelsbehandling, som kommunikerer til alle medarbejdere. Det anbefales, at virksomhederne også sørger for at tale med medarbejdere og ledelse om, hvad forskelsbehandling og seksuel chikane er. Der bør være en kontaktperson at gå til.

Ministeren

Følg op på fleksibilitetsordningen

Som en del af trepartsaftalen fra 2020 får skolerne mulighed for at gøre det let at skifte mellem uddannelser inden for det samme område. Den nye fleksibilitet sikrer, at elever uden praktikplads kan ledes over på mindre kendte uddannelser med ledige praktikstillinger. Ministeren bør følge anvendelsen af den nye mulighed tæt og evaluere skolernes brug af ordningen i 2022. Det bør sikres, at skoler ikke kun lader "egne" elever skifte til anden uddannelse, men også at skoler kan sende elever til anden uddannelse på anden skole.

Hold én årlig konference

I flere brancher er der gode idéer, som rykker i det små. Ministeren bør én gang om året samle alle de initiativer, der har fået flere til at søge en erhvervsuddannelse som inspiration for at udbrede viden om, hvad der virker efter det i mange år, har haltet med søgningen. Resultaterne kan f.eks. fremlægges på en konference eller dialogmøde med skoler, brancheorganisationer og virksomheder.

Promover praktikpladsen.dk

Praktikpladsen.dk er et godt redskab til at matche elever og virksomheder, men det bliver brugt for lidt. Ministeren bør igangsætte en kampagne overfor både skoler og virksomheder, der kan udbrede kendskabet til platformen. Flere skal lægge ledige stillinger på den og bidrage til, at det bliver det centrale sted at gå til, hvis man mangler en praktikplads.

Afliv myter

For mange virksomheder har i dag fordomme om kvinder på værkstedet, og tror, at der stilles krav om særlige forhold såsom omklædningsrum. Ministeren bør i samarbejde med fagforbund og brancheorganisationer aktivt bidrage til at aflive myterne og i stedet oplyse om behovet for at rekruttere mere diversitet.

Etabler en pulje

Ministeren bør oprette en pulje, som virksomheder og erhvervsskoler kan søge i fællesskab. Puljen rettes mod initiativer, der skal bekæmpe seksuel chikane og forskelsbehandling.

Beløn private aktører, der tager uddannelsesansvar

"Hestekræfter på skoleskemaet" er et eksempel på private aktører, der tager uddannelsesansvar. Initiativet er blevet til ved hjælp af en stor donation fra Villum-Fonden, der udløber efter skoleåret 2021/2022. Det er håbet, at arbejdet kan forankres lokalt og yderligere udvikles i samarbejde mellem især foreninger (gokartklubber) og virksomheder. Ministeren opfordres til at give mulighed for, at private uddannelsesinitiativer, der, i lighed med "Hestekræfter på skoleskemaet" kan dokumentere en betydelig effekt, kan søge om tilskud til videreførelse, når fondsbevillingen udløber.

Om AutoBranchen Danmarks trivselsundersøgelser

Spørgsmålene i denne undersøgelse er udarbejdet i samarbejde med Living Institute, som er blandt Danmarks førende, når det handler om at skabe mere diversitet og mangfoldighed på arbejdspladsen.

AutoBranchen Danmark har i samarbejde med 15 erhvervsskoler i hele landet undersøgt trivslen på autouddannelserne. Skolerne dækker uddannelser til personvognsmekaniker, lastvognsmekaniker, karrosseritekniker og autolakerer. Besvarelserne er indløbet via et onlinespørgeskema i perioden fra slutningen af november 2020 til februar 2021. Skolerne har gjort spørgeskemaet tilgængeligt for eleverne, og deres besvarelser er modtaget anonymt hos AutoBranchen Danmark. Eleverne har haft mulighed for at svare, hvilken skole de tager uddannelsen på, men de kunne også svare blankt på spørgsmålet.

Erhvervsskolerne har været ramt af nedlukning siden begyndelsen af december. Dette har påvirket svarprocenten, da skolerne ikke har den samme kontakt med eleverne, som de ellers ville have. Nogle skoler har således sendt hovedforløbselever i praktik og undladt skoleundervisning.

544 elever har besvaret spørgeskemaet. Heraf 504 (92 %) mænd og 42 (8 %) kvinder.

Deltagende skoler

EUC Nord (Frederikshavn og Hjørring), EUC Nordvest (Thisted), Techcollege Aalborg, Uddannelsescenter Holstebro, Erhvervsskolerne Aars, College360 (Silkeborg), Aarhus Tech, Syddansk Erhvervsskole (Odense, Vejle), EUC Syd (Aabenraa), Skjern Tekniske Skole, EUC Lillebælt, EUC Sjælland (Næstved, Vordingborg), EUC Nordvestsjælland (Holbæk), U/Nord (Hillerød, Helsingør, Frederikssund og TEC (Hvidovre).